

Polónyi István

***A hazai felsőoktatás kondíciói a 2000-es
évek második évtizedének közepén***

Felsőoktatás a koncepciók keresztútján

Magyar Felsőoktatás 2015
Fokozatváltás, központosítás, szűkülés?
Konferencia
2016. január 28.

Amiről szó lesz

A felsőoktatási stratégia néhány alapkérdése:

Hallgatólétszám-alakulás

- Demográfia és hallgatólétszám-csökkenés 2009-2015 (A szakképzési koncepciók hatása)

Felsőoktatási kondíciók

- A finanszírozás terjedelmének jellemzői a 2000-es évek második évtizedének első felében (Széll Kálmán tervek hatása)

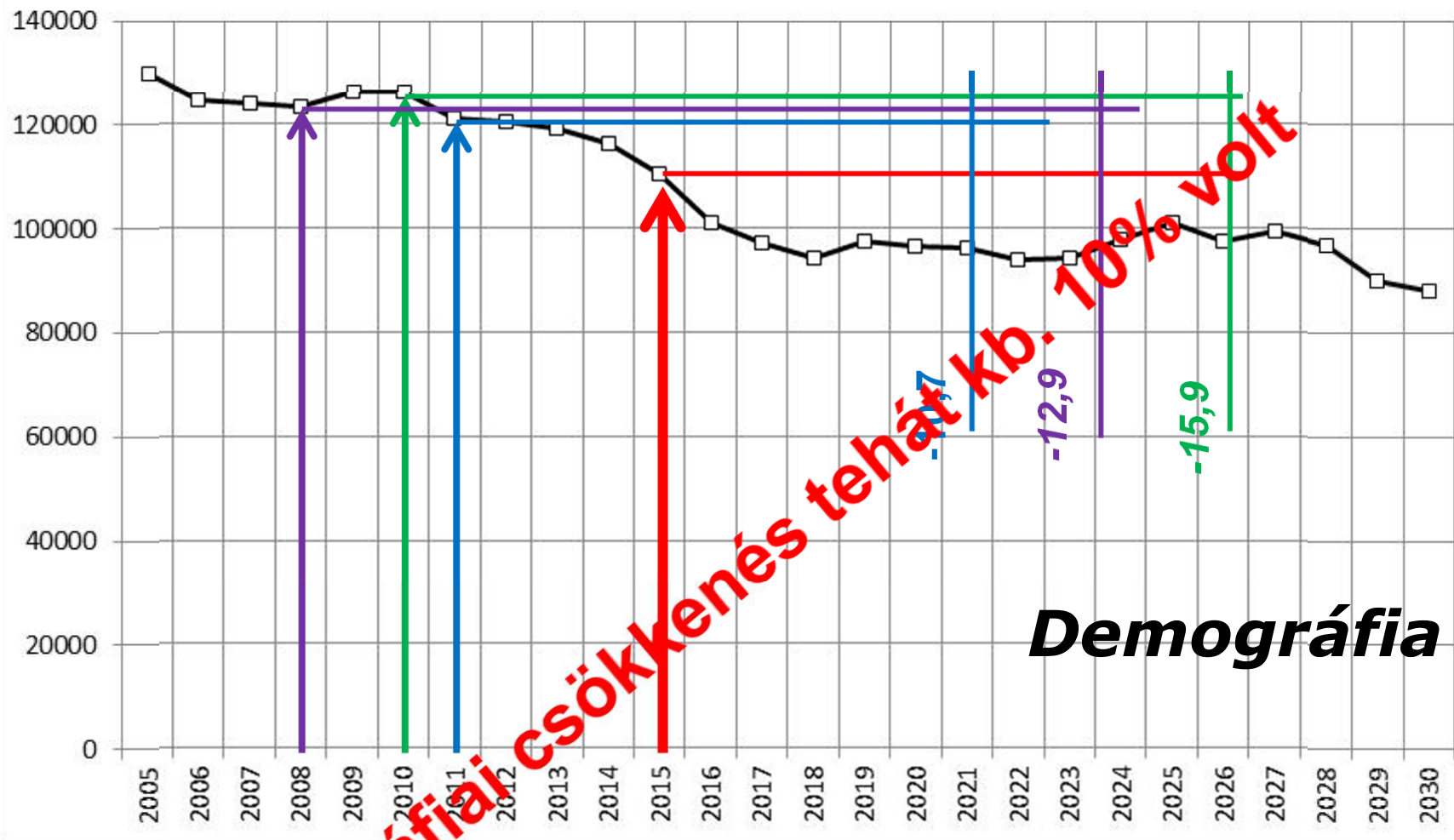
A felsőoktatás kulcskérdése az oktató

- Felsőoktatók keresete és kereset-kiegészítése nemzetközi és közoktatási kitekintéssel (A közoktatási koncepció hatása)

A close-up, slightly blurred photograph of a blue watch face. The watch has gold-colored hands and a red second hand. The background is a soft, out-of-focus blue. The text "Hallgatólétszám" is overlaid in the center in a bold, black, italicized font.

Hallgatólétszám

18 évesek száma

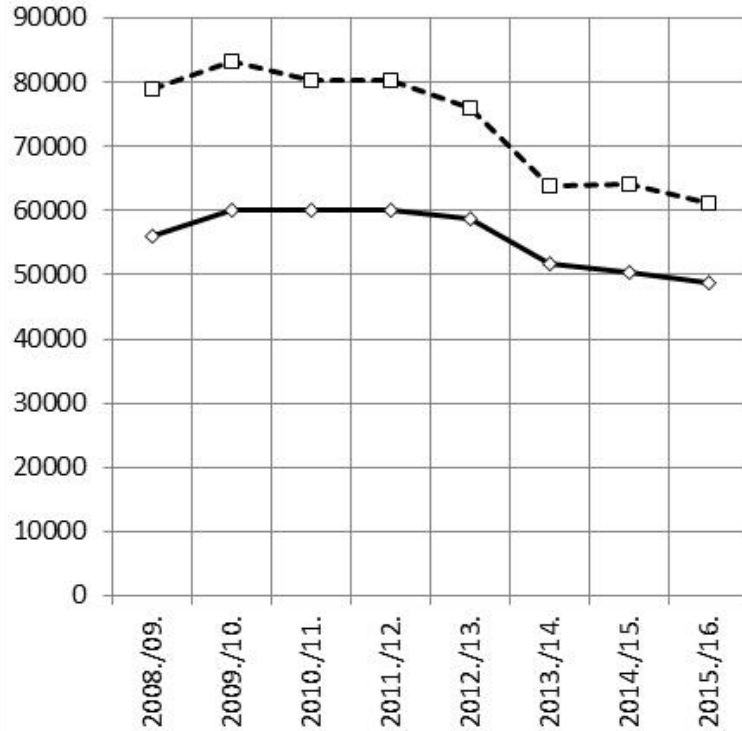
2008-2015	-12,9
2010-2015	-15,9
2011-2015	-10,7

2015/2008	90%
2015/2010	87%
2015/2011	91%

Demográfiai csökkenés tehát kb. 10% volt

Demográfia ?

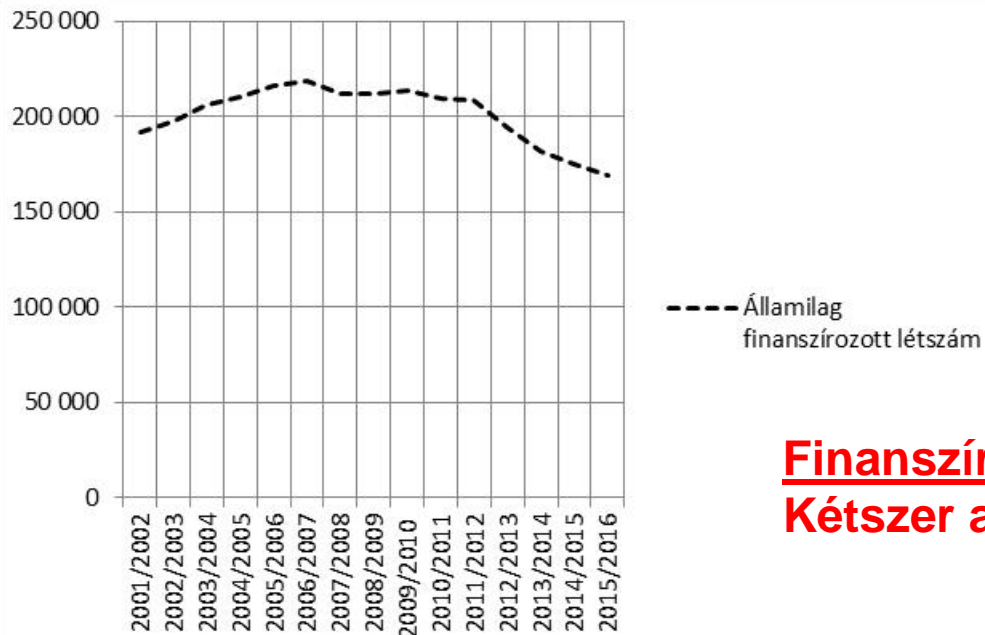
Új belépők és finanszírozottak száma

összes új belépő	2015/16./ 2010./11.	76%
nappali újbelépő	2015/16./ 2010./11.	81%

Új belépő csökkenés
kb. 20%

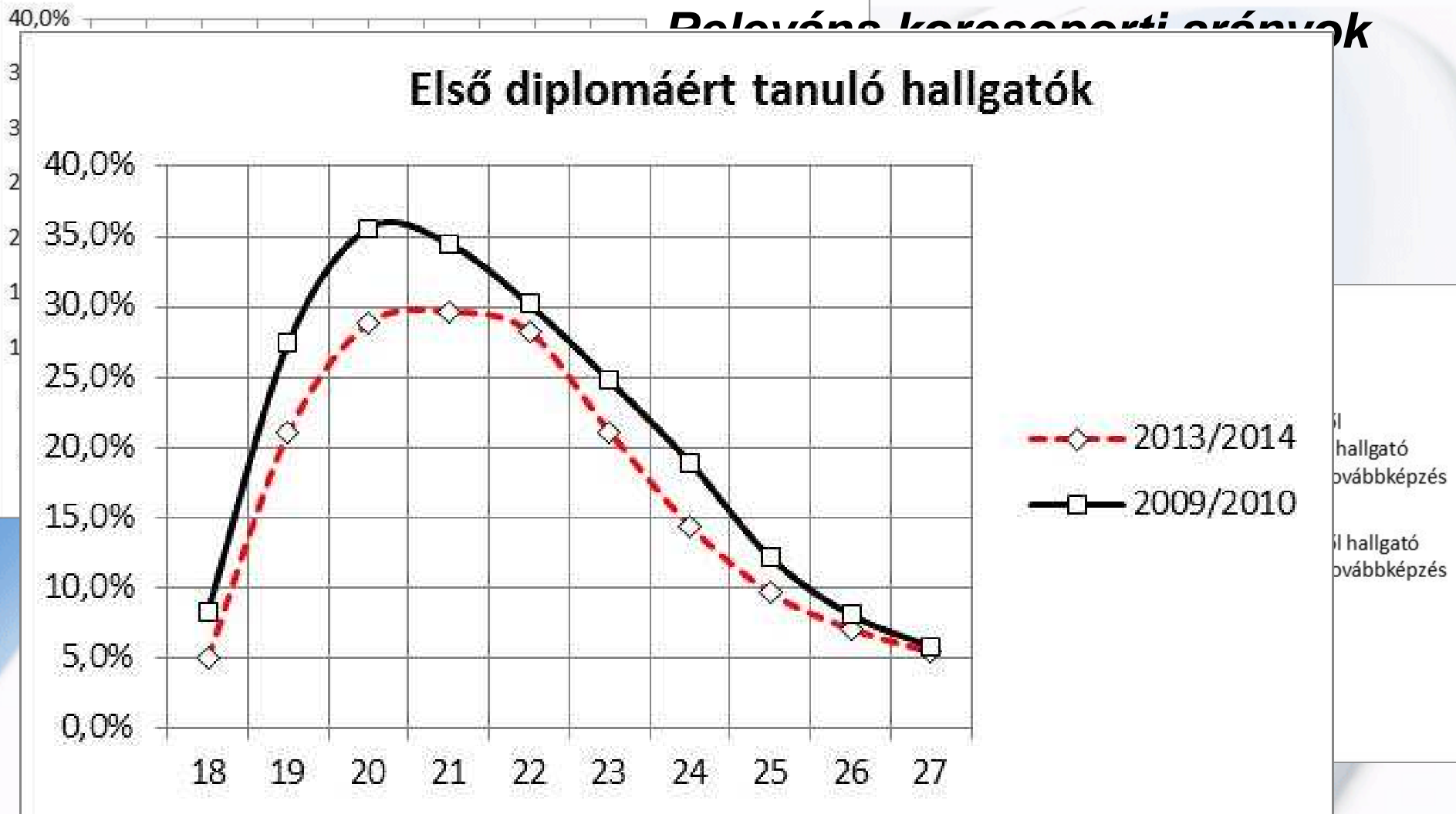
Kétszer akkora mint a demográfiai csökkenés

	Államilag finanszírozott hallgató
2015/2016 / 2010/2011	81%

Finanszírozott létszám csökkenése kb. 20%
Kétszer akkora mint a demográfiai csökkenés

Első diplomáért tanuló hallgatók

Első diplomát szerző hallgatók

első diplomát szerző hallgató	2009/2010	2013/2014	Különbség
18-22 évesből	27,2%	22,8%	-4,4%
23-27 évesből	13,7%	11,5%	-2,2%

Ha 30%-os lemorzsolódással számolunk, akkor a 30-34 éves korosztályban nem lesz több diplomás 25%-nál

És az EU 2020 prioritás?

Koncepció (1)

Szakképzési koncepciók

Az NGM 2011-ben közreadott „Koncepció a szakképzési rendszer átalakítására, a gazdasági igényekkel való összehangolására” című anyag a szakképzésben résztvevő létszám-növekedését a következő intézkedésektől reméli (többek között):....

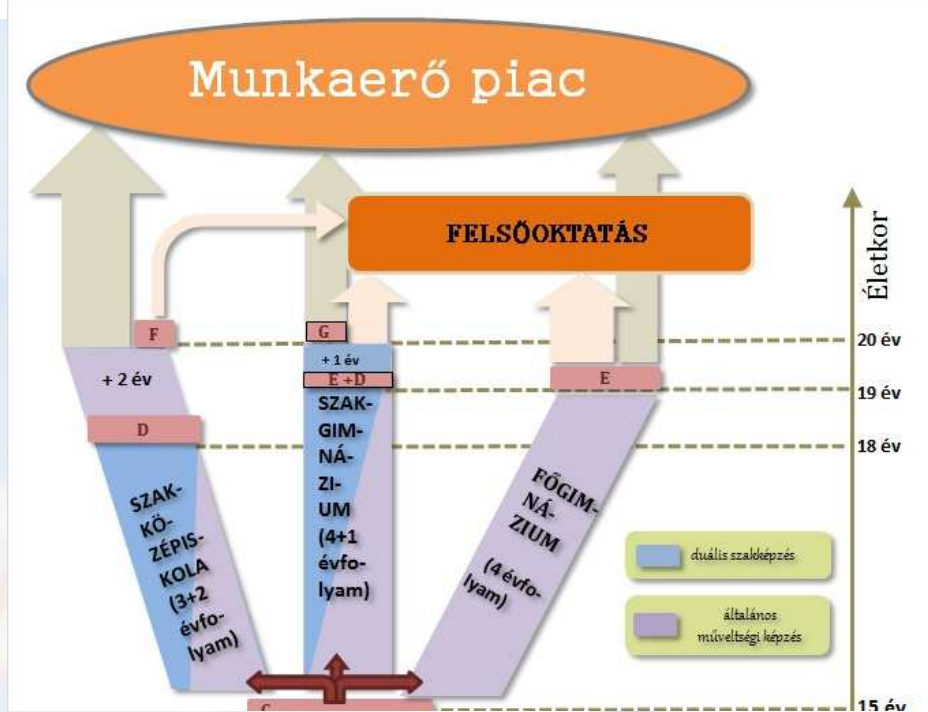
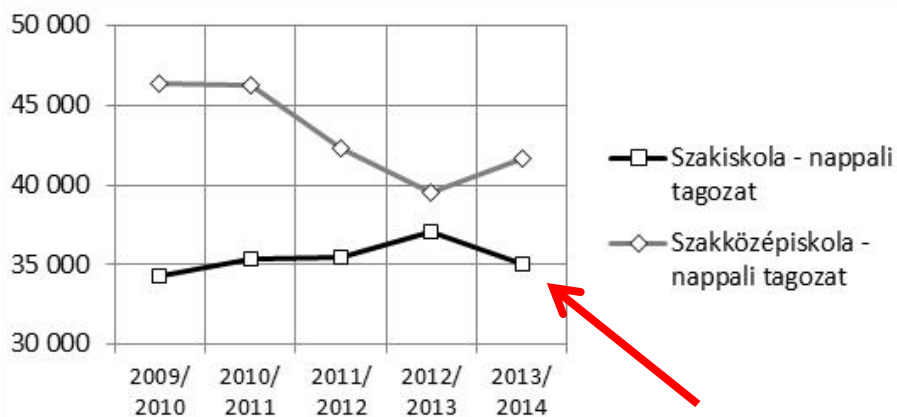
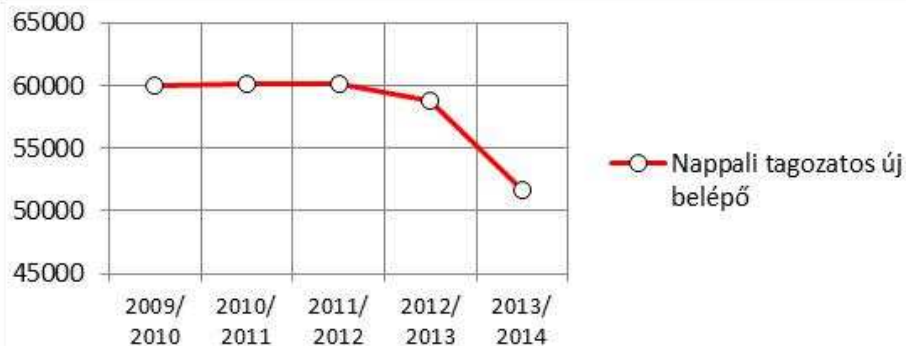
- „A kevesebb államilag finanszírozott főiskolai és egyetemi férőhely, továbbá a gimnáziumi férőhelyek csökkentése” (51-52. o)

Megtapasztalt eszközök:

- alsó ponthatás megemelése
- Népszerű szakok önköltségessé tétele

Új koncepció

A koncepció megbukott

„Szakképzés a gazdaság szolgálatában” 2015

- mindenki érettségizhet (elvileg)
- Felsőoktatási lemorzsolódás „hasznosítása”

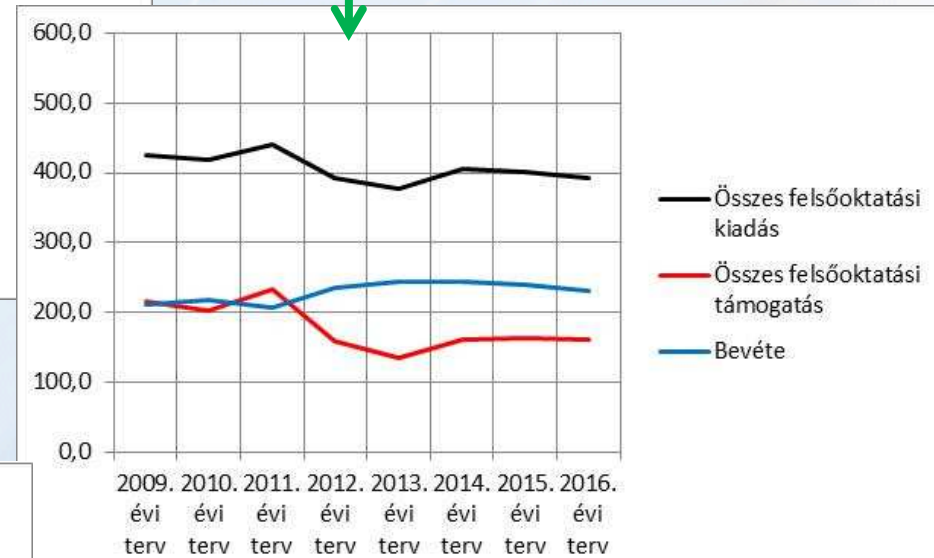
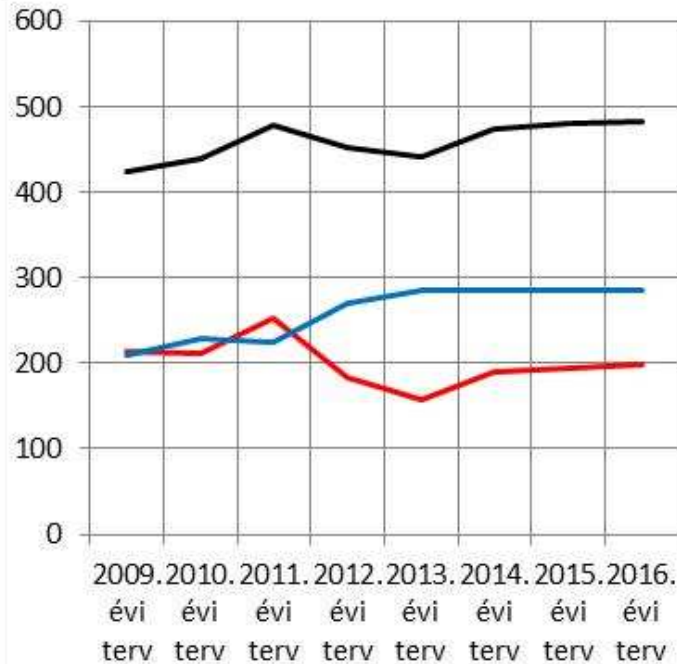
A close-up, artistic photograph of a watch face. The watch has a vibrant blue dial with gold-toned hour markers and hands. A prominent red second hand is visible, pointing towards the bottom right. The watch is set against a light blue background, and the overall image is framed by a red border at the top and bottom.

Kondíciók

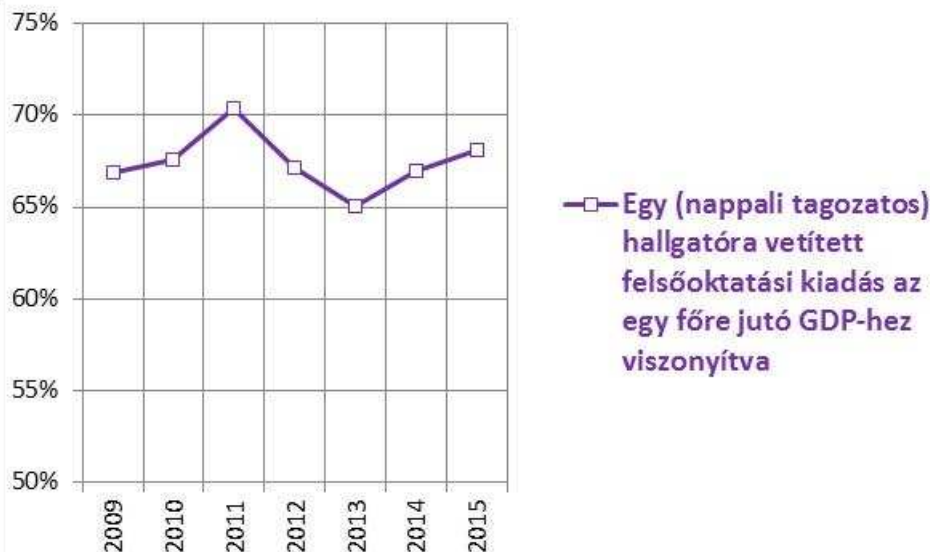
A felsőoktatási költségvetés alakulása

← **nominálisan és
2009-es áron**

Kiadás: 2009/2016= 92%
Támogatás: 2009/2016= 75%
Bevétel: 2009/2016= 110%

**Az egy hallgatóra vetített
felsőoktatási kiadás az egy főre jutó
GDP-hez viszonyítva**

A 2013-as kivonás után most vagyunk a 2010-es szinten az egy főre vetített felsőoktatási kiadásokat az egy főre jutó GDP-hez viszonyítva – de csak azért mert a hallgatólétszám csökkent

A felsőoktatási kondicionálás tanulsága

„...nagy gond azonban, hogy a hiánycsökkentés valójában a már említett szektorok, a **szociális szféra, az egészségügy, az oktatás kárára valósult meg**. Vagyis **elvontak pénzt minden olyan területtől, ami a hosszú távú fejlődés hordozója lenne, mindent alárendeltek a rövid távú hiánycsökkentési szempontnak.**”

Chikán Attila (interjúrészlet 2015. 12. 05)

Magyarul a Széll Kálmán terv máig tartó hatása a felsőoktatásra a kondíciócsökkenés

A close-up, slightly blurred photograph of a clock face. The clock has a blue dial with gold hands and a red second hand. The numbers are not clearly visible, but there are tick marks. The clock is set against a white background. The text "Oktatók és keresetek" is overlaid in the center of the image.

Oktatók és keresetek

A hazai felsőoktatók száma és struktúrája

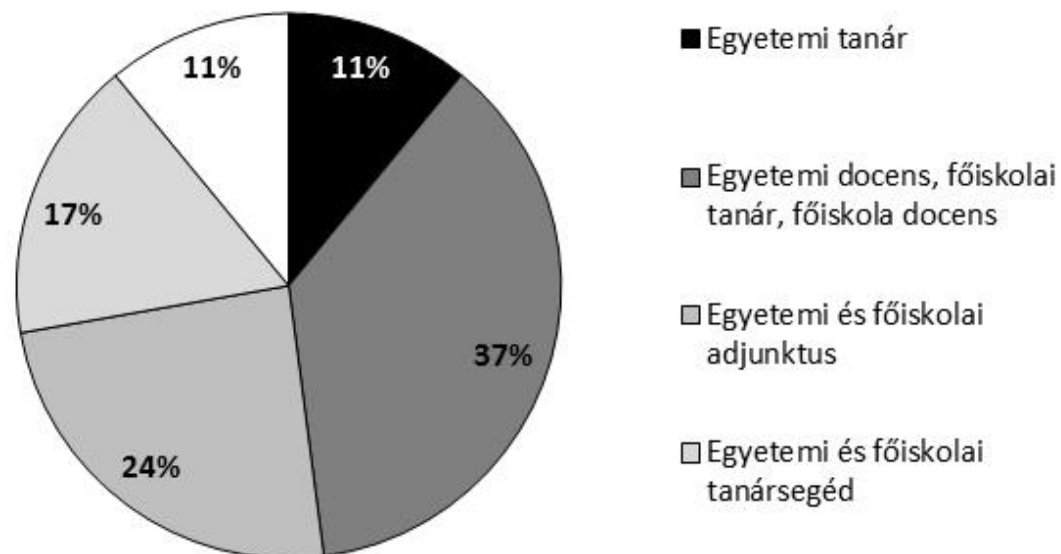
Egyetemi tanár	Egyetemi docens, főiskolai tanár, főiskola docens	Egyetemi és főiskolai adjunktus	Egyetemi és főiskolai tanársegéd	Egyéb oktató (nyelvtanár, testnevelő, kollégiumi tanár stb.)	Összes főállású
1 697	5 750	3 773	2 608	1 706	15 534
7 447		6 381			
Vezető oktatók		Utánpótlás			

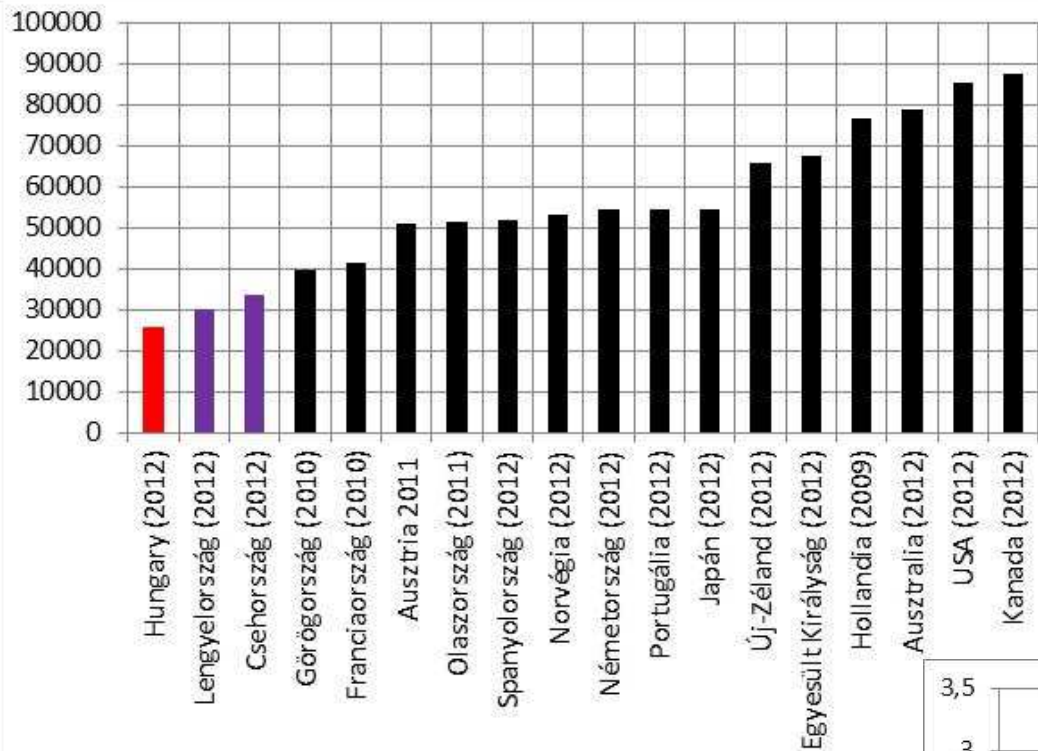
Az oktatás minőségét meghatározó tényező az oktató.

Ezen a 15 ezer oktatón múlik a magyar felsőoktatás működése és minősége

2008-ban

- a vezető oktatók száma 7500 volt (2012/2008= 99%)
- az utánpótlás 7005 fő volt (2012/2008= **91%**)
- **Négy év alatt 10%-kal csökkent a junior oktatók száma**
- az utánpótlás veszélyben van

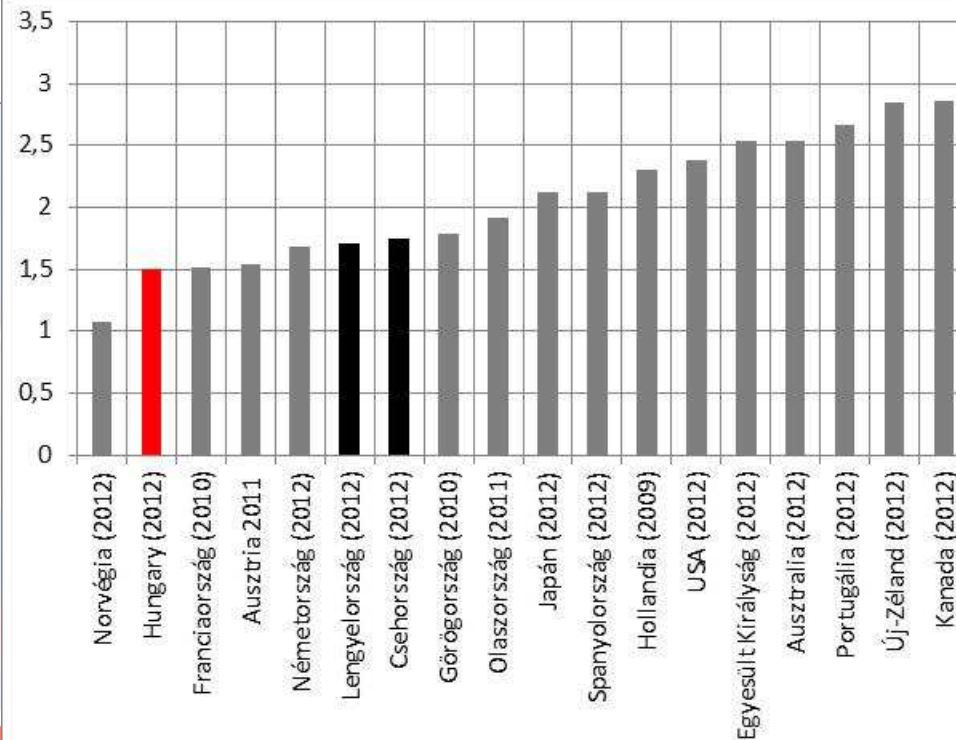

Professzorok bére nemzetközi összehasonlításban

Egyetemi tanárok bére ezer **ppp € (év)**

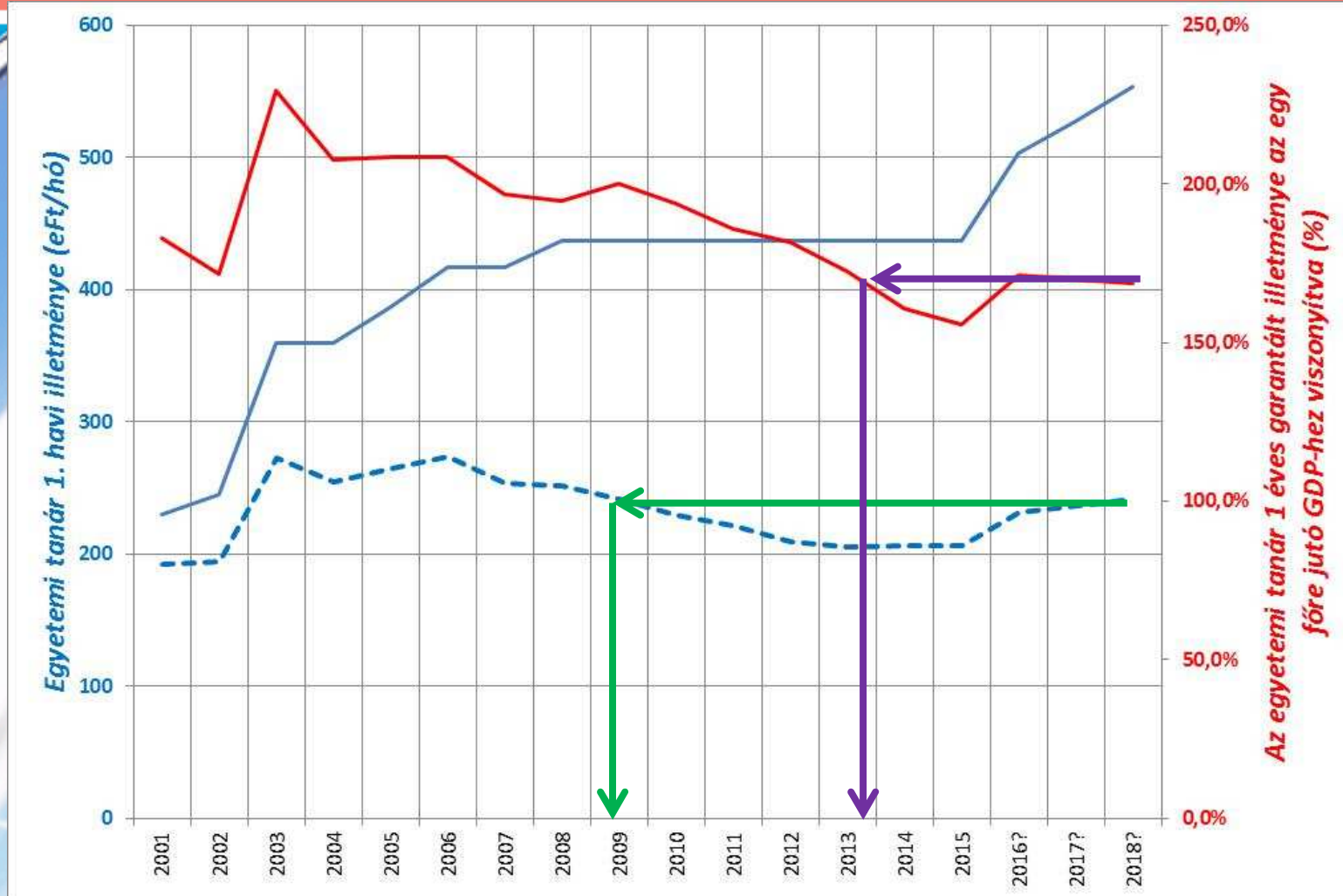
Forrás: <http://ec.europa.eu/euraxess/>

Egyetemi tanárok bére az egy főre jutó GDP-hez viszonyítva (2012)

És itthon?

	Az egyetemi tanár 1. fizetési fokozatának garantált illetménye eFt/hó
2001	230,0
2002	245,0
2002 09.01.	360,0
2003	360,0
2004	360,0
2005	387,0
2005 09.01	404,0
2006	416,5
2007	416,5
2008	437,3
2009	437,3
2010	437,3
2011	437,3
2012	437,3
2013	437,3
2014	437,3
2015	437,3
2016?	503,0
2017?	528,0
2018?	554,0

Az egyetemi tanár 1 illetménye nominálisan (**flyamatos kék vonal**) és 2000-es változatlan áron (**kék szaggatott vonal**) valamint az éves nominális összeg az egy főre jutó GDP-hez viszonyítva (**piros vonal**)

Az emelés eredménye (1): (2018-ban) **visszajutás a 2009-es szintre**

Az emelés eredménye (2): az egy főre jutó GDP-hez viszonyítva visszajutás a 2013-as szintre

	Professzor	Associate Professor	Assistant Professor/ Senior Lecture	Junior Lectuer/ Instructor
Magyarország	1,00	0,74	0,50	0,37
Csehország	1,00	0,76	0,52	0,40
Spanyolország	1,00	0,86	0,74	0,44
USA	1,00	0,76	0,64	0,51
Ausztrália	1,00	0,82	0,69	0,58
Új-Zéland	1,00	0,93	0,72	0,58
Egyesült Királyság	1,00	0,89	0,70	0,58
Görögország	1,00	0,86	0,75	0,68

Az utánpótlás problémájának oka

A hierarchia alsó szintjein nagyon alacsony a fizetés – ami az utánpótlást veszélyezteti

2015-ös adatokkal számolva: közoktatási bérek (a közoktatási koncepció hatásaként) magasabbak mint a felsőoktatás kategóriáinak bérei

- **A Ped I. 6-8 éves kategóriáktól többet keres, az egy. tanársegéd 1, 2 az egy. adjunktus 1,2,3 a főiskolai tanársegéd, adjunktus továbbá a főiskolai docens 1 kategóriánál**
- **Ped II. 9-11 éves kategóriától többet keres mint az összes egyetemi tanársegéd és adjunktus, valamint főiskolai docens kategóriában**
- **Mester pedagógus 15-17 éves kategóriától többet keres, mint valamennyi főiskolai (értve a főiskolai tanárt is) és valamennyi egyetemi kategóriában kivéve az egyetemi tanárt**
- **A kutató tanár 24-26 éves kategória (tehát kb 50 évesen) valamennyi felsőoktatási oktatói bérnél magasabb juttatást kap, kivéve az egyetemi tanár 2 és 3-at, **a 30-32 éves kategóriában (55 évesen) pedig mindegyik egyetemi tanári kategóriánál.****

A béremelés – pontosabban a havi rendszerességgel fizetett, **illetménytöbblet** – csak **időleges megoldást jelent** - mert 2017-től (a közoktatási bérek beállása után) is igaz, hogy **ped II. besorolás többet keresni, mint az adjunktusként, a kutatótanár pedig mint a docens.**

Konklúzió helyett néhány megállapítás

- A 2010-11-es oktatáspolitikai váltást követően a **felsőoktatás** (korábban sem igazán magas) **prioritása igen jelentőset esett**. A **hallgatólétszámot a szakképzési koncepciók következtében csökkentették**. Mind az EU, mind az OECD prioritásaitól eltávolodott a hazai oktatáspolitiká.
- A Széll Kálmán terv nyomán az oktatás minden szintjéből (így a felsőoktatásból is) **jelentős támogatási összegeket vontak ki**, amelynek egy részét visszaadták, de így sem érik el a támogatások a 2010 előtti változatlan áras szintet.
- Az oktatás minden szintjén a **központosítással, autonómia megvonással és állami delegáltak kontrolljával** igyekeznek a hatékonyságot és gazdaságosságot javítani, **azaz a lecsökkentett kondíciókhoz igazítani a működést**.
- A magyar felsőoktatás színvonala **7,5 ezer vezető oktató** és mintegy **6 ezer junior oktató** minőségétől, motiváltságától függ. Az utolsó pillanatban (a közoktatási koncepció nyomán megemelkedő pedagógus bérek nyomására) hozott **szérsény bérkiegészítés** csak arra elegendő, hogy a közoktatás ne csábítsa el a vezetőoktatókat, - **a kontraszelekciót megállítani nem tudja**, (sőt egyes intézkedéseivel – MOB, MMA egyetemi tanár felterjesztési joga – növeli azt).

NET
PARKER

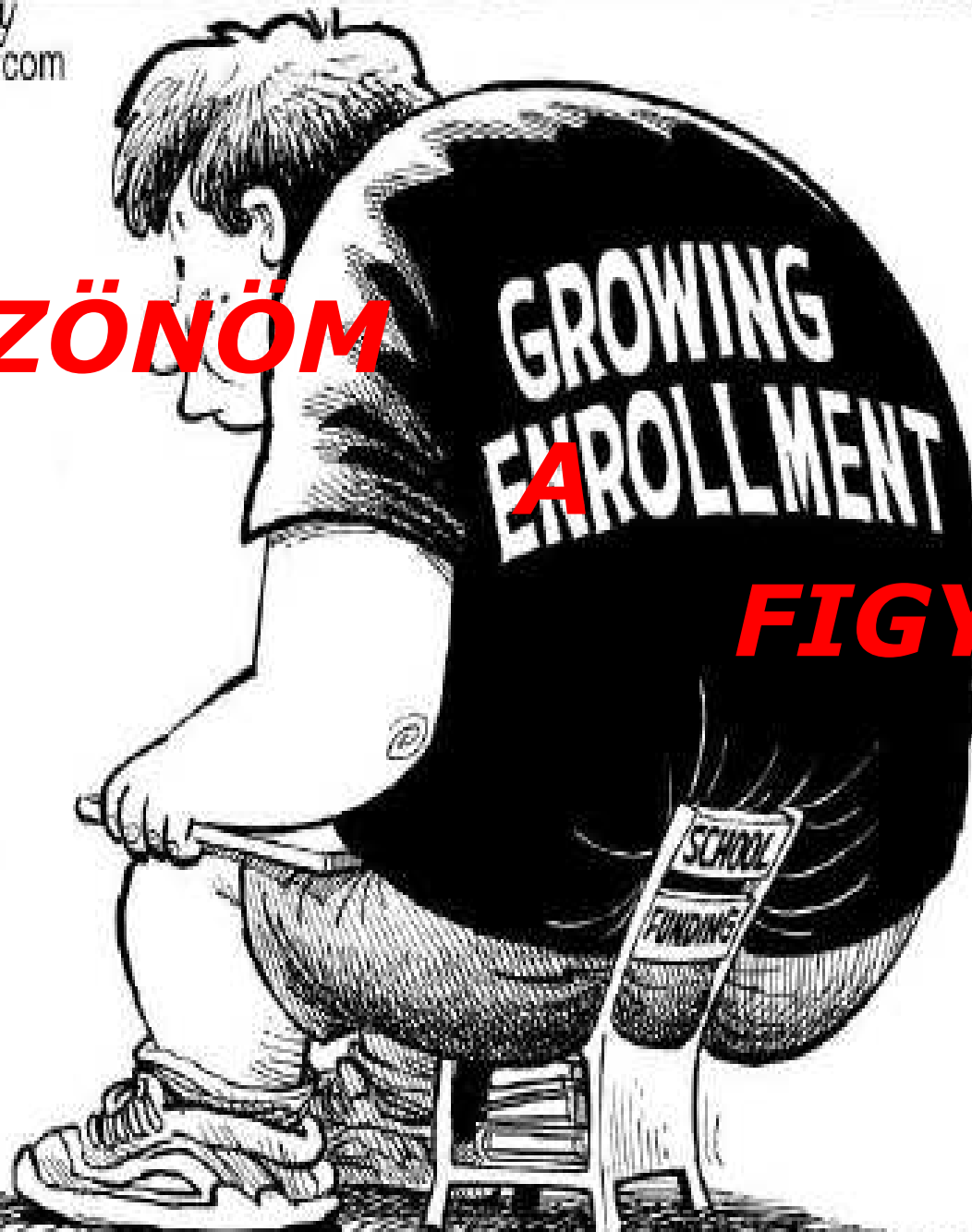
©2003 FLORIDA TODAY
caglecartoons.com

KÖSZÖNÖM

GROWING
ENROLLMENT

A

FIGYELMET

caglecartoons@realpen.org